

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до статті 54 Закону України
«Про судоустрій і статус суддів» щодо відрядження суддів
(реєстр. № 3400 від 3 листопада 2015 року)**

За дорученням Голови Верховної Ради України від 4 листопада 2015 року Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 16 березня 2016 року (протокол № 44) проект Закону про внесення змін до статті 54 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо відрядження суддів (реєстр. № 3400 від 3 листопада 2015 року), поданий народним депутатом України Логвинським Г.В. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту його метою є встановлення можливості відрядження суддів для роботи у міжнародній судовій установі, юрисдикція якої визнана Україною, із збереженням розміру суддівської винагороди за основним місцем роботи та встановлених законом доплат. Задля цієї мети пропонується внести зміни до статті 54 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закону). Крім того, передбачається встановити, що строк відрядження визначається у кожному конкретному випадку, а таке відрядження – не вважається сумісництвом.

За твердженням автора Законопроекту, його прийняття сприятиме підвищенню ефективності імплементації норм Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і удосконаленню знань суддів норм цієї Конвенції, а також дозволить врахувати суддівський досвід в роботі Європейського суду з прав людини.

Розглядаючи даний проект, Комітет з питань правової політики та правосуддя виходить з такого.

В Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8).

Основним Законом України (пункт 14 частини першої статті 92) передбачено, що питання судоустрою, судочинства і статусу суддів визначається виключно законом. Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Після ратифікації Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенції) та протоколів до неї Україна взяла на себе зобов'язання гарантувати додержання прав і основоположних свобод людини, а також визнала юрисдикцію Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування вказаної Конвенції.

Необхідно констатувати, що 10 липня 2013 року Комітетом міністрів Ради Європи у рамках заходів з реформи ЄСПЛ було схвалено Протокол № 16 до Конвенції, який Україною підписано 20 червня 2014 року. Наразі наша держава перебуває на шляху до ратифікації даного Протоколу. У цьому документі закріплено, що Високі Договірні сторони, з урахуванням особливостей статті 10 Конвенції («Свобода вираження поглядів»), можуть звертатися до ЄСПЛ з клопотанням про надання їм консультативних висновків стосовно питань, пов'язаних із тлумаченням та застосуванням прав і свобод, встановлених цією Конвенцією та її протоколами. Крім того, визначено, що національні суди чи трибунали можуть звертатися до ЄСПЛ з проханням про надання їм консультативних висновків виключно щодо справ, які перебувають у їх провадженні. Ця процедура схожа на процедуру преюдиціального запиту (*renvoi préjudiciel*), яка існує в праві ЄС (дозволяє національному суду звертатися із запитом до Суду Європейських співтовариств про тлумачення європейського права в контексті розгляду тієї чи іншої справи). Таким чином, держави-члени визначатимуть національні суди, які матимуть право звернутися за таким запитом до ЄСПЛ. Отже, співпраця між національними суддями і ЄСПЛ зміцнюватиметься.

Разом з тим, Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України звертає увагу на запропоновані до другого речення частини п'ятої статті 54 Закону зміни з приводу того, що відрядження на роботу до міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, не вважається сумісництвом. Відповідно до чинної редакції частин першої-другої статті 54 Закону та статті 25 Закону України «Про запобігання корупції» визначено вимоги щодо несумісності. Серед іншого, суддя не має права поєднувати свою діяльність із підприємницькою або адвокатською діяльністю, будь-якою іншою оплачуваною роботою (крім викладацької, наукової і творчої діяльності), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.

Крім того, це Управління зазначає, що неможливо зрозуміти із Законопроекту, який зміст вкладається в поняття «відрядження судді для роботи в міжнародній судовій установі». Наприклад, із Протоколу про Статут Суду Європейського Союзу від 17 квітня 1957 року, Регламенту

Європейського суду з прав людини від 1 листопада 2003 року, якими регламентується робота ЄСПЛ, не вбачається, що особи, які там працюють, займаються виключно викладацькою, науковою або творчою діяльністю. До того ж, якщо при цьому суддя буде виконувати в міжнародній судовій установі роботу та отримувати певну оплату, то в такому випадку матимуть місце ознаки роботи з сумісництвом, що, в свою чергу, суперечитиме положенням частини другої статті 127 Конституції України, частини другої статті 54 Закону, а також статті 25 Закону України «Про запобігання корупції».

Для порівняння: згідно із пунктом 9.1 Порядку підготовки суддів та працівників апаратів судів у Національній школі суддів України, затвердженого наказом Ректора Національної школи суддів України від 6 червня 2011 року № 220, викладачами цього закладу можуть бути досвідчені судді. Отже, такі судді відряджаються для здійснення викладацької діяльності.

Окрім цього, в Постанові Кабінету Міністрів України «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» від 2 лютого 2011 року № 98 чітко встановлено, що строк відрядження за кордон визначається керівником, але не може перевищувати 60 календарних днів. При цьому Законопроект передбачено, що строк відрядження визначається у кожному конкретному випадку, що є, на думку зазначеного Управління, необґрунтованим.

Відповідно до узагальнюючого висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України за результатами розгляду в першому читанні Законопроект доцільно відхилити.

Комітет Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції дійшов висновку, що у Законопроекті не виявлено корупціогенних факторів – проект акта відповідає вимогам антикорупційного законодавства.

Комітет Верховної Ради України з питань європейської інтеграції дійшов висновку про те, що даний Законопроект не належить до пріоритетних сфер адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, або регулюється національним законодавством країн-членів ЄС, а отже, не потребує експертного висновку Комітету з питань європейської інтеграції.

За підсумками розгляду Комітету Верховної Ради України з питань бюджету прийнято рішення, що Законопроект не матиме впливу на показники бюджету та у разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності у термін, визначений автором Законопроекту.

Вища рада юстиції вважає запропоновані Законопроектом зміни обґрунтованими та доцільними.

У Міністерства юстиції України, Вищого адміністративного суду України відсутні зауваження та пропозиції щодо поданого Законопроекту.

На підставі викладеного вище Комітет з питань правової політики та правосуддя вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до статті 54 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо відрядження суддів (реєстр. № 3400 від 3 листопада 2015 року), поданий народним депутатом України Логвинським Г.В., прийняти в першому читанні за основу.

2. Визначити доповідачем з цього питання від Комітету на пленарному засіданні Верховної Ради України народного депутата України, співголову підкомітету з питань судоустрою, статусу суддів, забезпечення діяльності судів, правового статусу Державної судової адміністрації України Мельниченка В.В.

Голова Комітету

Р.П.КНЯЗЕВИЧ